

A Kolumbán István könyvében megjelölt célok elérésére, a tanító gyakorlati munkájának megkönnyítésére ugyancsak a Magyar Ünnepek adta ki Kiss-Zányi „Új csapásokon” (Szeged, 1936. 400 oldal) c. gyűjteményt, amelyben ünnepi beszédek, verseket, szindarabokat, népművelési előadásokat, szülői értekezleteket és gyakorlati tanításokat találunk.

Zentai Károly.

Dr. Gáspár Pál: Éljen a vakáció! Budapest 1936. (A szerző kiadása.) 92. l.

E kis könyv kellemes hangulatot keltő címképe nem sejteti velünk a könyv igazi tartalmát. A cím mögött sem látjuk meg első pillanatban azt, amit a könyvben kapunk. Komoly, lelki ember szól az intézetéből vakációra induló tanulókhöz, és minden diákhoz, aki felé aggódó szeretettel és gondossággal fordul a mélyen vallásos pedagógus. A könyv kis formája talán célzatos, talán azt akarja elérni a szerző, hogy diákjainak ez legyen a vakáció egyetlen tankönyve és egyben barátja is, akihez a vakáció problémáinak megoldása közben fordulhat, amit mindig magukkal hordhatnak. A könyv sokszor kérdez és mindig felel olyan kérdésekre, amelyek a vakációra induló diák felé meredeznek, mint nagy kérdőjelek.

A szerző orgonaszóval nyitja meg a vakációt és az orgona a Te Deum fenéges dallamát zengi. Aztán megmondja mit jelent ez a latin eredetű kellemes szó: vakáció! A sok jelentése között csak az lehet helyes, amely dativus-szal áll. Legyen hát vacat palaestrae, vagy studiis vacat, azonban semmi esetre sem vacat palaestra vagy vacat locus a custodiis a szónak értelve, mert a vakáció is iskola, amely akkor kezdődik, mikor az intézet kapui bezárulnak a diákok mögött. Kezdődik a szabadság. Mire használja ezt a diák?! Milyen veszélyek fenyegetik a vakációban a szegény diákot? A lelki tespedés, unalom, rossz társak, sokszor indokolatlan szomorúság, ami a semmittevő ifjakat nem egyszer meglepi, a rossz könyv, rossz társaság stb.

Aztán segít programot készíteni diákjainak. A program alappillére ez: nincs külön iskolai és vakációs élet! Egy életünk van, a magunk élete. Ezt kell megszerveznünk a vakációban is.

Érdekes programpont: ismerd meg családodat, fedezd fel rokonaidat, folytass velük beható beszélgetéseket, mert ilyenkor tárul fel nemcsak a te szíved, hanem az övék is. Helyesen világítja meg a szerző a napirend fontosságának kérdését. Pedig mily kevesen vannak, akik elmondhatják a nagy rodostói száműzött fejedelemmel, hogy minden napot előre megszabott elvek szerint töltöttek el. — Mit csináljon a fiú? Mit a leány? Bőséges tanácsot ad, finoman, de határozottan rámutat arra, milyen nagy jelentőségű az önismeret. A vakációban erre is gondoljon a diák: ismerje meg azt, aki legközelebb áll hozzá, saját magát!

A jótanácsok egész sorát foglalja össze Dumas művészi leveléből vett idézettel. Ebből mi is idézünk néhány szót: „Tudod, hogy mikor valamit titokban volnál kénytelen megtenni és félned kell, hogy az kitudódik, akkor jobb, ha nem teszed meg azt.” Ez a néhány szó lényege annak, amit Gáspár Pál diákjai szeme elé állít, hogy eredményes, Istennek tetsző vakációt tölthessenek el.

A Márton L. ügyes rajzaival illusztrált kis mű hézagpótló pedagógiai irodalmunkban. Ha nem készült volna el ez a meleg, közvetlen hangú, diáknak, tanárnak,

tanítónak egyaránt hasznos könyvecske, akkor most kellene megkérnünk a szerzőt, hogy azt megírja.

Z . . . y

Lázár Károly: A gyermektanulmány vázlata (Sárospatak, 1935. 64 oldal + 32 oldal függelék.)

A szerző a neveléslélektani irány hívének vallja magát. Megállapítja, hogy a népiskola munkája csak akkor lehet tökéletes, ha minden tanító a gyermek lelkének alapos ismeretével kezd a tanításhoz és neveléshez. Ez két célkitűzést foglal magában. Elsősorban meg kell ismernie minden tanítónak a neveléslélektan általános célkitűzéseit, a gyermeki lélek fejlődésének fokozatait, az ebben érvényre jutó törvényszerűségeket, és az általános lélektani törvényszerűségekből következő, az azokon nyugvó nevelési eszközöket s eljárásokat. Másodsorban szorgos tanulmányozás útján meg kell ismernie a tanítónak a reábizott gyermekeket külön-külön, hogy kialakuljon előtte a gyermek egyénisége, hogy így az egyéniségnek megfelelő eszközöket alkalmazhasson.

A probléma megoldásában tudományosan jár el a szerző. Fölöleli a gyermektanulmányozás irodalmát. Rámutat, hogy a tanító különösen mely munkákat tanulmányozhat hasznosan.

A mű egyébként két részre osztható. Az elméleti rész a tudományos gyermektanulmányozás tárgyát, célját, történetét és módszereit tárgyalja. A második rész a gyermektanulmányozás gyakorlati módszereit mutatja be. A szerző a legkiválóbb gyermeklélektani kutatók munkáira támaszkodik. Nem önálló módszereket mutat be, hanem a világirodalomban már ismert és gyakorlatilag bevált módszereket tárgyalja. A gyermektanulmányozás módszerei közül a tapasztalati megfigyelést, és a kísérleti módszert ajánlja. Ez utóbbiak közül a teszt módszert és a kérdőíves módszert mutatja be. Művének jelentősége nemcsak a gyakorlat szempontjából értékelhető, hanem tudományos szempontból is nagy horderejű, mivel a kísérletek és megfigyelések eredményének tudományos feldolgozását is hangsúlyozza és röviden bemutatja.

A gyakorlati résznek értéke abban van, hogy a gyermek érzékszerveinek és szellemi képességeinek megvizsgálásánál a legkönnyebben alkalmazható és legjobban bevált módszereket tárgyalja. A vizsgálatoknál a lélek alaptevékenységeinek kutatására helyezi a súlyt. A gyermek képzelei, figyelme, emlékezete, képzelete, érdeklődése és intelligenciájának vizsgálata bírnak jelentőséggel. Nehezebb probléma a gyermek érzelmeinek és akaratú életének vizsgálata. A kutatásokat kiterjeszti a gyermek tendenciáinak vizsgálatára is. Szól a játék és utánpótlás, valamint a gyermek beszédének és alkotásainak kérdéséről.

Részben elméleti, részben gyakorlati vonatkozású a tehetségtan vázlata c. fejezete. Összefoglalóan és genetikusan tárgyalja az ifjúság lelki életét is. A problémák tárgyalásánál általában a fejlődéstani módszert alkalmazza.

A függelékben gyakorlati útmutatást ad a tanítónak és tanítónövendékeknek arra, miképpen kell egy-egy gyermek egyéniségének kutatásában eljárni, a kutatások eredményét feldolgozni. A mű nemcsak azoknak ajánlható, akik a nevelés gyakorlati kérdéseivel foglalkoznak, hanem a tudományos kutatók számára is hasznos útmutatásokat tartalmaz.

Zentai Károly